

Brüssel, 13. september 2023
(OR. en)

12714/23

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	12183/23 + ADD 1 + ADD 2
Komisjoni dok nr:	15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5
Teema:	Disainilahenduste kaitset käsitlevate ELi õigusaktide läbivaatamine: a) Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV disainilahenduste õiguskaitse kohta (uuesti sõnastatud) b) Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 2246/2002 – Üldine lähenemisviis

---

I. SISSEJUHATUS

1. Nõukogu võttis 10. novembril 2020 vastu järeldused *intellektuaalomandi poliitika ja tööstusdisainilahenduste süsteemi läbivaatamise kohta liidus*, milles kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekud, „et ajakohastada ELi disainilahenduste kaitse süsteeme ja muuta disainilahenduste kaitse atraktiivsemaks üksikutele projekteerijatele ja ettevõtjatele, eelkõige VKEdele“¹. Seda üleskutset toetas Euroopa Parlament oma 11. novembri 2021. aasta resolutsioonis².

---

¹ Dok 12750/20, lk 8.

² 2021/2007(INI).

2. Tööstusdisainilahenduse õigused kaitsevad toote välimust. Disainilahendusest tulenev visuaalne atraktiivsus on üks peamisi tegureid, mis mõjutab tarbija otsust eelistada ühte toodet teisele. Hästi kujundatud tooted kujutavad endast seetõttu tootjate jaoks olulist konkurentsieelist. Disainirohked tööstusharud moodustavad peaaegu 16% SKPst ja annavad 14% kõigist töökohtadest liidus.
3. Komisjon avaldas 28. novembril 2022 õigusaktide paketi, et 20 aasta vanust ELi disainilahenduste kaitse süsteemi ajakohastada. See algatus on komisjoni 2020. aasta intellektuaalomandi tegevuskava³ üks põhielemente.
4. Õigusaktide pakett koosneb eespool nimetatud ettepanekutest: direktiiv disainilahenduste õiguskaitse kohta (uuesti sõnastatud direktiiv 98/71/EÜ)⁴ ja määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta⁵. Kavandatav direktiiv tugineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 114 lõikele 1, samal ajal kui kavandatav määrus tugineb ELTLi artikli 118 esimesele lõigule.
5. Kavandatava läbivaatamise eesmärk on tagada hästitoimiv disainilahenduste siseturg, et suurendada liidus majanduskasvu, edendades ettevõtjate konkurentsivõimet ja võttes täielikult arvesse tarbijate huve. Sellega soovitakse soodustada innovatsiooni, muutes ELi disainilahendusi käsitleva õigustiku digi- ja rohepöördele vastavaks, ning muuta disainilahenduste kaitse süsteem juurdepääsetavamaks ja tõhusamaks, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning üksikautorite jaoks.
6. Seda silmas pidades ühtlustatakse ja ajakohastatakse paketiiga registreerimismenetlusi ning täpsustatakse õiguste ja piirangute sisu, määratlusi ning kohaldamisala, eelkõige selleks, et veelgi täpsustada kaitse ulatust digikeskkonnas, nagu digitaalsed graafilised kasutajaliidesed või ikoonid, ning kõrvaldada 3D-printimise kontekstis disainilahenduste õigustega seotud kahtlused.

---

³ Dok 13354/20.

⁴ Dok 15400/22.

⁵ Dok 15390/22.

7. Kooskõlas 2017. aasta eduka kaubamärgireformiga nähakse läbivaatamisega ette ka uus ja täiendav sisuline ja menetluslik ühtlustamine disainilahenduste kaitse valdkonnas riiklikul tasandil.
8. Nimetatud täiendava ühtlustamise kontekstis soovitakse läbivaatamisega eelkõige viia lõpule remondivaruosade siseturu loomine, lisades disainilahenduste direktiivi remondiklausli. Sidususe huvides viiakse 2002. aasta disainilahenduste määruses juba sisaldunud remondiklausel vastavusse läbivaadatud disainilahenduste direktiivi uue remondiklausliga.
9. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis ettepanekuid käsitleva arvamuse vastu 22. märtsil 2023⁶.
10. Euroopa Parlamendi õiguskomisjonis (JURI) edeneb töö jõudsalt. Eeldatavasti võtab parlament oma raporti vastu 2023. aasta novembri alguses.

II. TÖÖ NÕUKOGU ETTEVALMISTAVATES ORGANITES

11. Intellektuaalomandi töörühmas algas paketi läbivaatamine 19. detsembril 2022 Tšehhi eesistumise ajal ning ka eesistujariigid Rootsi ja Hispaania seadsid selle prioriteediks, et leppida üldises lähenemisviisis kokku nõukogu (konkurentsivõime) 25. septembri 2023. aasta istungil.
12. Töörühm käsitles ettepanekuid kümnel koosolekul, mille käigus arutati määruse eelnõu käsitlevat kolme eesistujariigi kompromissteksti ja direktiivi eelnõu käsitlevat nelja eesistujariigi kompromissteksti. Ettepanekutele lisatud ühine mõjuhinnang vaadati läbi töörühma kahel koosolekul, mis toimusid 19. detsembril 2022 ja 10.–11. jaanuaril 2023. Delegatsioonid pidasid kõnealust kahte ettepanekut ja nende eesmärke, samuti meetodeid ja kriteeriume ning mõjuhinnangus esitatud eelistatavaid poliitikavalikuid üldiselt tervitatavaks.

---

⁶ Dok 7835/23.

13. Alaliste esindajate komitee (COREPER) kinnitas oma 6. septembri 2023. aasta koosolekul direktiivi ja määruse eelnõu kompromisstekstid⁷ ning leppis kokku nende edastamises nõukogule (konkurentsivõime), et 25. septembri 2023. aasta istungil kõnealuste kompromisstekstide suhtes heaks kiita üldine lähenemisviis.
14. Käesoleva märkuse *addendum*'ites ADD 1 ja ADD 2 esitatud kompromisstekstid kajastavad eesistujariigi ja liikmesriikide jõupingutusi leida sobiv tasakaal delegatsioonide eri seisukohtade vahel, säilitades samal ajal komisjoni ettepaneku eespool nimetatud eesmärgid.

III. KOMPROMISSPAKEDI PÕHIELEMENDID

i) Mõisted „disainilahendus“ ja „toode“

15. Mõistete „disainilahendus“ ja „toode“ (direktiivi artiklis 2 ja määruse artiklis 3) kavandatavale ajakohastamisele, mille eesmärk on muuta mõisted ning direktiivi ja määruse kohaldamisala digipöördele vastavaks, väljendati laialdast toetust. Selleks et muuta mõisted veelgi tulevikukindlamaks, on eesistujariigi kompromisstekstides tehtud terminite puhul mõned kohandused (nt sõna „digitaalne“ asendati sõnaga „mittefüüsiline“).

ii) Remondiklausel

16. Arutelud varuosade disainilahenduste kaitse ühtlustamise üle on kestnud rohkem kui 20 aastat, ilma et oleks saavutatud kokkulepet, mis tähendab, et selles küsimuses on õiguslik olukord endiselt killustatud.

---

⁷ Dok 12183/23 ADD 1 ja ADD 2.

17. Komisjoni välja pakutud remondiklausel, mis lisatakse disainilahenduste direktiivi artiklisse 19, võimaldaks tootjatel toota mitmeosaliste toodete kaitstud koostisosi, mis on vajalikud selliste toodete remontimiseks. Kavandatav remondiklausel piirdub mitmeosaliste toodete vormist sõltuvate, täpselt vastavate osadega; seda kohaldataks kõigi tulevaste disainilahenduste suhtes ja ette nähtaks kümneaastane üleminekuperiood, et tagada kehtivate disainilahenduse õiguste kaitse.
18. Komisjon leidis, et selline n-ö keskteed hõlmav lähenemisviis, mis põhineb aastaid kestnud ulatuslikel konsultatsioonidel ja ettevalmistaval tööol, kujutab endast tasakaalu turu liberaliseerimise eesmärkide ning asjaomaste tarbijate ja ettevõtjate huvide vahel. Direktiivi ja määruse omavahel vastavusse viimiseks täpsustatakse määruse artiklis 20a sätestatud remondiklausli kohaldamisala ja viiakse see täielikult kooskõlla direktiivi uue remondiklausliga.
19. Pärast töörühmas toimunud üksikasjalikke arutelusid võeti eesistujariigi kompromisstekstis komisjoni esialgne ettepanek üle, kusjuures paljud delegatsioonid leidsid, et selle lahendusega saavutatakse asjakohane kompromiss erinevate väljendatud seisukohtade vahel nii liberaliseerimise ulatuse kui ka üleminekuperioodi kestuse osas. Arutelud on näidanud, et kõnealuse kompromissi puhul on tegemist asjaomaste huvide vahelise väga delikaatse ja hapra tasakaaluga, ning mis tahes muudatused ühes või teises suunas ületaksid ühe või teise sarnaselt meelestatud delegatsioonide rühma punase joone, mis võib omakorda mõjutada kvalifitseeritud häälteenamuse saavutamist.

iii) Registreerimata jätmise alused

20. Delegatsioonid teravitasid ettepanekut kehtestada disainilahenduste taotluste läbivaatamise suhtes kogu ELis samad piiratud registreerimata jätmise alused. Siiski on neid aluseid veidi kohandatud, et tulla vastu delegatsioonide taotlustele võimaldada selles kontekstis arvesse võtta ka Pariisi konventsiooni artikliga 6ter hõlmatud elementide, muude rahvusliku tähtsusega märkide või embleemide või rahvusliku tähtsusega kultuuripärandisse kuuluvate elementide väärkasutamist (direktiivi artikkel 13, määruse artiklid 25 ja 47).

iv) Kehtetuks tunnistamise haldusmenetlused

21. Komisjoni ettepanekus nähti ette kohustuslike kehtetuks tunnistamise haldusmenetluste kehtestamine ka disainilahenduste valdkonnas, nagu need kehtestati kaubamärkide puhul direktiiviga (EL) 2015/2436. Delegatsioonid rõhutasid siiski, et kohustus kehtestada sellised kohustuslikud menetlused disainilahenduste puhul oleks ebaproportsionaalne ega oleks põhjendatud praeguste vajadustega. Nad juhtisid tähelepanu kehtetuks tunnistamise menetluste väikesele arvule, eelkõige arvestades disainilahenduste piiratud kehtivust, ning asjaolule, et enamik kehtetuks tunnistamise juhtumeid on seotud autoriõiguse või kõlvatu konkurentsi küsimustega, mida tuleb igal juhul lahendada kohtus.
22. Selleks et tagada vajalik paindlikkus, mis võimaldab liikmesriikidel korraldada siseriiklikke menetlusi kõige tõhusamal viisil ja mitte tekitada tarbetut halduskoormust, tehakse direktiivi artiklit 31 käsitlevas eesistujariigi kompromisstekstis ettepanek sätestada kehtetuks tunnistamise haldusmenetlused mittekohustuslikena (st võimalust andva klauslina).

v) Lõivud

23. Komisjoni ettepanekus nähti ette disainilahenduste määruse alusel kohaldatavate lõivude (I lisa) ühtlustamine ning tehti sellega seoses ettepanek vähendada teatavate lõivude taset ja kaotada koondtaotluste puhul nn klassi ühtsuse nõue, et rohkematel taotlejatel oleks võimalik saada kasu hulgasoodustustest.
24. Lõivude struktuuri käsitlevatel aruteludel oli delegatsioonide jaoks väga oluline, et jätkuvalt tagataks riiklike ja ELi disainilahenduste kaitse süsteemide elujõuline kooseksisteerimine ning välditaks asjakohatut konkurentsi disainilahenduste kaitse lõivude vahel liidu tasandil ja riiklikul tasandil.
25. Sellega seoses rõhutasid delegatsioonid, et riikliku disainilahenduse registreerimine üksnes riigi tasandil peaks endiselt olema märkimisväärselt odavam kui ELi disainilahenduse registreerimine ning et ELi-tasandi lõivud ei tohiks olla võrreldavad riigitasandi lõivudega. ELi disainilahenduse lõivude kehtestamine riikliku disainilahenduse lõivudega samaväärsel tasemel ei kajastaks asjakohaselt ELi disainilahenduse suuremat suhtelist väärtust ning seaks ohtu vastava tasakaalu ELi ja riiklike disainilahenduste kaitse süsteemide vahel.
26. Lisaks oli delegatsioonide jaoks väga oluline tagada Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) rahaline jätkusuutlikkus, pidades muu hulgas silmas EUIPO-le uute ülesannete andmist. Võttes arvesse hiljutist kõrget inflatsioonitaset, rõhutasid delegatsioonid tungivalt, et tulevikukindluse seisukohast tuleks lõivude taseme läbivaatamisel olla eriti ettevaatlik ning et kõnealuste lõivude suurust pigem ei peaks praegu vähendama.
27. Määruse eelnõu I lisa esitatud eesistujariigi kompromissis lõivude taseme kohta võetakse kõiki neid kaalutlusi arvesse ning püütakse neid tasakaalustatud viisil kajastada.

vi) Direktiivi ülevõtmine

28. Mis puutub direktiivi uute sätete siseriiklikku õigusesse ülevõtmiseks kavandatud 24-kuulisse ajavahemikku, siis paljud delegatsioonid rõhutasid vajadust pikema ajavahemiku järele. Kompromisstekstis on direktiivi artiklis 36 sätestatud ülevõtmisperioodi pikendatud 36 kuuni.

vii) Muud küsimused

29. Muud tehnilisemat laadi küsimused on seotud järgmiste punktidega:
- taotluses disainilahenduse kujutise esitamist käsitlev nõue ja selle seos esitamiskuupäevaga (direktiivi artiklid 26 ja 28, määruse artikkel 36),
  - avaldamise edasilükkamine (direktiivi artikkel 30),
  - disainilahenduse ja autoriõiguse kaitse kumulatsiooni põhimõtte (direktiivi artikkel 23, määruse artikkel 96).

Neid sätteid käsitlevad vastavad kompromissid on kajastatud *addendum*'ites ADD 1 ja ADD 2 esitatud kompromisstekstides.

IV. KOKKUVÕTE

30. Eespool toodut silmas pidades palutakse nõukogul (konkurentsivõime) oma 25. septembri 2023. aasta istungil leppida käesoleva märkuse *addendum*'ites ADD 1 ja ADD 2 esitatud tekstide suhtes kokku üldises lähenemisviisis ning volitada eesistujariiki alustama Euroopa Parlamendiga läbirääkimisi, et saavutada esimese lugemise kokkulepe.